

L'HOME INTRANQUIL

Joan Todó

Durant els últims anys, la col·lecció de poesia d'Edicions de 1984 ens ha anat malavesant a llibres que eren tot un esdeveniment en si mateixos: les poesies completes d'Anna Akhmàtova, d'Àngel Guimerà, Blai Bonet i Óssip Mandelstam, els *Poemes escollits* de Joseph Brodsky, les *Fulles d'herba* de Walt Whitman... L'últim, per ara, d'aquests esdeveniments és *Irlanda indòmita*, un conjunt de 150 poemes de William Butler Yeats, traduïts per Josep Maria Jaumà: una edició més esponjosa que els conjunts de poesia completa tot just citats, cosa que no només permet dedicar-li una pàgina a cada poema, sinó que, a més, deixa espai per incloure-hi l'original anglès.

És, així, una selecció més vasta que les publicades anteriorment per Marià Villangómez (*Trenta-quatre poemes*) i Patrícia Manresa Ní Ríordáin i Albert Roig (*L'espasa i la torre*, que en tenia quinze). Si els dos últims se centraven gairebé en una única època de la carrera de Yeats, els anys vint i principis dels trenta, Jaumà ofereix una àmplia representació de totes les èpoques creatives del poeta irlandès; tanmateix, també ell (igual que abans Villangómez) dedica una atenció especial als llibres *La torre* (1928) i *L'escala de cargol i altres poemes* (1933); gairebé una tercera part d'*Irlanda indòmita* surt d'allà.

El títol del llibre i la frase que obre la contraportada, relativa a la independència irlandesa, semblen gairebé oportunistes, dins el context de la nostra actualitat més candent; i tanmateix, el contingut del llibre desfà aquest recel. Perquè un dels propòsits del poeta era renovar la cultura irlandesa, connectant-la amb les seves arrels celtes però també amb la tradició occidental, i diferenciar-la clarament de la literatura anglesa: tota la seva primera poesia (la de *Cruïlles*, de 1889 o *El vent entre les canyes*, de 1899; un títol del qual prendria nota Josep Carner) és una evocació patriòtica del passat celta, dels llocs i les tradicions irlandeses.

És aquesta primera època la que, en el poema «Un abric», Yeats afirma abandonar, renunciant a l'emboïllat de «velles mitologies» dels seus versos. Però més que un anunci del que havia de venir (que no va ser ben bé una nuesa ni una renúncia a les mitologies), tot plegat era un dels primers indicis de l'ambivalència amb què, a l'hora de la veritat, el poeta acolliria la independència del seu país. El setembre de 1913, just en el mateix moment que als carrers hi havia vagues i aldarulls, la ciutat de Dublín rebutjava la col·lecció de pintura d'un amic

seu; de tot plegat va sorgir el poema «Setembre de 1913», i també els «folls» d'«Un abric». La pàtria de Yeats no era, en realitat, la nació culta, desvetllada i feliç que ell havia somniat.

Uns anys després, a *Michael Robartes and the Dancer* (1921), s'enfronta als fets de la Pasqua de 1916, una rebel·lió dels partidaris de no intervenir en la Gran Guerra de la mà dels anglesos (la posició que ell mateix havia mostrat al poema «Un aviador irlandès preveu la seva mort») que va acabar amb un grapat d'execucions, entre elles la del marit de qui va ser el gran amor de Yeats, Maud Gonne. El poeta és ambigu: tot plegat li havia semblat un sacrifici inútil, en rebutjava la violència; però alhora que, en diversos poemes, rebutjava la política com a activitat, el 1922 va ser nomenat senador de l'estat ja independent, i hi va romandre fins al 1928.

I és als anys vint que comença la gran època de Yeats: amb «Navegant cap a Bizanci», el poema on s'imagina abandonant una Irlanda que «no és país per a vells»; una fugida que ho és també del món material. Bizanci és, al capdavant, un lloc on «la fúria i el llot de les humanes venes» són purificades. I tanmateix, no hi ha repòs definitiu: un cop plantejada aquesta purificació, el poeta comença a enyorar el goig carnal, encara que s'acosti la decrepitud (amb uns accents que, sovint, ens recorden la poesia de Francesc Garriga Barata). La poesia de Yeats viurà sempre en una agitada recerca de la conciliació dels contraris, de la vida intel·lectual i les exigències carnals, de la poesia i la història.

Tot plegat ens ve servit per Jaumà en una traducció que, a banda de l'amplitud de la selecció, actualitza l'idioma de la de Villangómez tot esquivant, alhora, la frondosa riquesa lèxica (i dialectal), un xic excessiva, de les versions de Roig. No sempre les millora, però sí que assoleix un equilibri ben plausible entre fidelitat a la lletra i respecte pel ritme dels versos. Tot plegat és un esdeveniment. Un altre.

POESIA

William Butler YEATS

Irlanda indòmita

150 poemes de W. B. Yeats

Traducció de Josep M. Jaumà

Barcelona: Edicions de 1984, 2015,

480 pp. 24,50 €